

Datum: 2011-03-31

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Ändringar i föreskrifter och allmänna råd med anledning av en ny försäkringsrörelselag

Sammanfattning

Finansinspektionen genomför ändringar i föreskrifter och allmänna råd på försäkringsområdet med anledning av den nya försäkringsrörelselagen (2010:2043) som börjar gälla den 1 april 2011. Ändringarna är främst redaktionella och språkliga förtydliganden och uppdateringar av laghänvisningar. Som en konsekvens av den nya lagen ersätts begreppet ”försäkringsbolag” med ”försäkringsföretag”, som omfattar såväl försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som den nya associationsformen försäkringsföreningar.

Samtidigt genomförs vissa ändringar i sak, främst i redovisnings- och rapporteringsreglerna samt i de allmänna råden om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag. De senare innebär framförallt kompletteringar till vad de försäkringstekniska riktlinjerna bör innehålla, vilket Finansinspektionen sedan tidigare har sett ett behov av att införa.

Förslaget om nya regler om information som gäller försäkring och tjänstepension genomförs inte nu. Förslaget fortsätter att beredas. Istället genomförs nödvändiga uppdateringar i de två nu gällande föreskrifterna och allmänna råden.

De understödsföreningar som finns idag har enligt övergångsbestämmelser fram till utgången av 2014 på sig att söka tillstånd enligt den nya lagen. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd som i dag gäller för dessa föreningar ska tillämpas under denna övergångsperiod.

Finansinspektionen genomför ändringarna genom att

- 23 nya föreskrifter och allmänna råd införs, vilka ersätter 23 nu gällande föreskrifter och allmänna råd
- sju i dag gällande föreskrifter och allmänna råd ändras
- sex föreskrifter och allmänna råd upphävs, utan att de ersätts med nya författningar. En förteckning över reglerna finns i bilaga 1.

De nya och ändrade föreskrifterna och allmänna råden ska börja gälla den 1 maj 2011. Föreskriften (2011:10) om Gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag som ingår i en grupp börjar däremot gälla den 1 juni 2011.

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Innehåll</i>	2
<i>1 Utgångspunkter</i>	3
1.1 Nuvarande och kommande reglering	3
1.2 Målet med regleringen	5
1.3 Rättsliga förutsättningar	5
1.4 Ärendets beredning	5
1.5 Regleringsalternativ	6
<i>2 Ändringar och upphävanden m.m.</i>	7
2.1 Finansinspektionens föreskrifter om information som gäller livförsäkring och tjänstepension och Finansinspektionens föreskrifter om information som gäller skadeförsäkring.....	7
2.2 Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:12) om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag (ersätter FFFS 2003:8)	8
2.3 Redovisnings- och rapporteringsföreskrifterna	8
2.4 Föreskrifter och allmänna råd som innehåller mindre ändringar i sak	11
2.5 Föreskrifter och allmänna råd som upphävs	12
2.6 Föreskrifter och allmänna råd som bör omarbetas eller upphävas men där Finansinspektionen för närvarande inte genomför ändringar	14
2.7 Övriga remissynpunkter	14
<i>3 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser</i>	16
<i>4 Konsekvenser av föreskrifterna</i>	17
4.1 Konsekvenser för försäkringsmarknaden.....	17
4.2 Konsekvenser för försäkringsföretagen	17
4.2.1 <i>Särskilt om konsekvenser för understödsföreningarna och de nyinrättade försäkringsföreningarna</i>	19
4.2.2 <i>Särskilt om konsekvenser för små företag</i>	20
4.3 Konsekvenser för försäkringstagare.....	21
4.4 Konsekvenser för Finansinspektionen	21
Bilaga 1	22
Föreskrifter och allmänna råd som ska ersättas eller ändras	22
Föreskrifter och allmänna råd som upphävs	23
Föreskrifter och allmänna råd i behov av ändring, men där ändringar inte genomförs nu	24
Bilaga 2	25
Föreskrifter och allmänna råd som understödsföreningar ska fortsätta att tillämpa	25

1 Utgångspunkter

En ny försäkringsrörelselag (2010:2043), nedan i promemorian NFRL, träder i kraft den 1 april 2011. Samtidigt upphävs den nuvarande försäkringsrörelselagen (1982:713), nedan FRL, och lagen om understödsföreningar (1972:262), nedan UFL. I samband med ikraftträdandet av den nya lagen genomförs en rad ändringar i andra lagar.

FRL utformades med 1975 års aktiebolagslag som förebild. Sedan dess har aktiebolagslagstiftningen moderniserats och utvecklats för att passa ett modernt samhälle, men motsvarande anpassningar har inte gjorts för försäkringsföretagen. Den associationsrättsliga och näringsrättsliga regleringen av försäkringsbolag och försäkringsföreningar är därmed till stora delar föråldrad och svåröverskådlig.

Med NFRL genomförs en språklig och redaktionell modernisering av rörelsereglerna för försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar (tidigare kallade understödsföreningar).

Den nya lagen är också en anpassning till allmän associationsrättslig lagstiftning, och endast i den mån det är motiverat av försäkringsföretagens särart finns de särskilda associationsrättsliga reglerna med i NFRL. Andra utgångspunkter som funnits med vid utarbetande av lagen har varit:

- att öka mångfalden på försäkringsområdet,
- att motverka en snedvridning av konkurrensen mellan företagsformer-na,
- att skydda försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade oavsett i vilken företagsform försäkringsrörelsen bedrivs.

I detta sammanhang ska nämnas att det på EU-nivå pågår ett intensivt arbete med det så kallade Solvens 2-direktivet¹ som ska mynna ut i ett nytt och modernt regelverk för försäkringsbranschen. Arbetet leds av den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten, EIOPA som utformar regler på en detaljerad nivå utifrån Solvens 2-direktivets ramar. EU:s medlemsländer ska ha infört reglerna i sin lagstiftning i slutet av 2012. Detta arbete har inte beaktats i NFRL och inte heller i dessa ändringar i föreskrifter och allmänna råd.

1.1 Nuvarande och kommande reglering

En nyhet i NFRL är att försäkringsaktiebolagen kommer att omfattas av de regler som gäller för aktiebolag i allmänhet. Det innebär att dessa företag ska tillämpa aktiebolagslagen (2005:551) och annan reglering som rör aktiebolag, om inget annat föreskrivs. En skillnad mot i dag är att redan bildade aktiebolag

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1–155, CELEX 32009L0138)

kommer att kunna ansöka om tillstånd att driva försäkringsrörelse. Andra nyheter är att aktier i ett försäkringsaktiebolag inte ska ha nominella belopp utan i stället representera en viss andel i bolaget. Det införs också ett nytt förfarande för fullmaktsröstning och det blir tillåtet med kapitalandelslån i skadeförsäkringsaktiebolag och i de livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst. Vidare kommer reglerna om delning av aktiebolag att gälla för försäkringsaktiebolag.

De ömsesidiga försäkringsbolagen ska även fortsättningsvis utgöra en särskild associationsform. De ska tillämpa lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar när detta är möjligt och i NFRL finns därför hänvisningar till denna lag när det är motiverat. Utökade möjligheter till extern kapitalanskaffning genom förlagsinsatser och möjligheter till samgående genom fusion är andra nyheter.

En ny typ av försäkringsföretag tillkommer i NFRL, nämligen försäkringsföreningar. Lagen om understödsföreningar upphävs. Försäkringsföreningarnas särart gör att de även i fortsättningen ska utgöra en särskild form av föreningar. NFRL innehåller därför särregler om bildandet av en försäkringsförening, föreningens ledning, föreningsstämman, överskottsutdelning och annan användning av föreningens egendom. I övrigt gäller bestämmelserna i lagen om ekonomiska föreningar om inget annat föreskrivs i den nya lagen.

En viktig förändring är att de rörelseregler som gäller för försäkringsbolag i stort även gäller för försäkringsföreningarna. Det innebär bland annat krav på verksamhetstillstånd och att de regler om försäkringstekniska avsättningar, placering av tillgångar och buffertkapital (s.k. kapitalbas) som gäller för försäkringsbolag också omfattar försäkringsföreningarna. En annan nyhet är att föreningarnas verksamhetsområde vidgas så att det blir möjligt att driva all form av skade- och livförsäkringsrörelse. Däremot får en försäkringsförening inte enbart driva återförsäkringsrörelse.

Finansinspektionen har utfärdat en mängd regler som idag gäller på försäkringsområdet. I och med införandet av NFRL anpassar Finansinspektionen flera av dessa till de modernare reglerna. Detta för att säkerställa ett enhetligt regelverk där Finansinspektionens regler stämmer överens med bestämmelserna i NFRL och följändringarna i andra lagar och förordningar.

I och med att lagen om understödsföreningar upphävs i samband med att NFRL träder i kraft, uppstår ett behov av ett särskilt ställningstagande beträffande de föreskrifter och allmänna råd som gäller för understödsföreningar. Av lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043), nedan införandelagen, gäller särskilda övergångsregler för understödsföreningar som före den 1 april 2011 är registrerade enligt UFL. De får fortsätta att driva verksamheten till utgången av 2014 eller till den tidpunkt en ansökan om tillstånd enligt NFRL vunnit laga kraft. Under denna tid gäller den upphävda UFL för dessa föreningar.

1.2 Målet med regleringen

Genom NFRL moderniseras den nuvarande rörelse- och associationsrättsliga regleringen på försäkringsområdet. Målet med Finansinspektionens nya författningar och ändringar i de regler som Finansinspektionen tidigare har gett ut är främst att säkerställa att dessa alljämt har avsedd innebörd och funktion med hänsyn till den nya försäkringsrörelselagstiftningen och dess övergångsbestämmelser. Utöver det syftar förändringarna till att åtgärda områden där Finansinspektionen sedan tidigare konstaterat att det finns behov av korrigeringar och kompletteringar.

Avslutningsvis syftar ändringarna i de allmänna råden om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag till att komplettera och korrigera regler där Finansinspektionen i sin tillsyn funnit att det funnits brister och fel.

1.3 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionens föreskrifter utgår från de bemyndiganden som ges i NFRL.

De bemyndiganden som finns i FRL har, i huvudsak oförändrade, överförts till NFRL.

Därutöver har följande nya bemyndiganden tillkommit:

- 1 kap. 23 § 2 NFRL om den genomsnittliga begravningskostnaden (1 kap. 23 § 2 NFRL),
- om de krav som ska gälla för deltagande i ledningen av ett försäkringsföretag (2 kap. 19 § 1 NFRL),
- om vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla vissa krav på soliditet, likviditet och riskhantering (4 kap. 18 § 1 NFRL), och
- om vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla vissa krav på god försäkringsstandard (4 kap. 18 § 3 NFRL).

I samband med det kommande genomförandet att Solvens 2-direktivet kommer Finansinspektionen att göra en större översyn av försäkringsregelverket och väljer därför, tills vidare, att avstå från att utnyttja de nya bemyndigandena.

Finansinspektionen avstår också från att utnyttja föreskriftsrätten för hantering av kostnader för utförd assistans vid beräkning av skadeindex. I dagsläget bedömer Finansinspektionen att nyttan och behovet av en ny regel är mycket litet.

1.4 Ärendets beredning

Finansinspektionen har i detta regelarbete inte använt någon referensgrupp. Anledningen är att de ändringar som genomförs i huvudsak är hänvisningsändringar och språkliga justeringar.

I de frågor som går utöver NFRL har Finansinspektionen sedan tidigare haft kontakter med branschen. När det gäller ändringar i rapporteringsföreskrifterna har det pågått en dialog med Försäkringsförbundet och Statistiska centralbyrån sedan 2009. Föreskrifterna om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag har tidigare remitterats och Finansinspektionen har haft löpande kontakter med försäkringsföretagen om dessa.

1.5 Regleringsalternativ

Uppdelningen i ett stort antal föreskrifter och allmänna råd för försäkringsföretagen innebär att regelverket kan vara svårt att överblicka och tillämpa. Den stora mängden föreskrifter och allmänna råd kan också försvåra Finansinspektionens framtida regelarbete eftersom alla måste konsekvensgranskas vid förändringar. En konsolidering av reglerna, i likhet med den som genomförts på fond- respektive värdepappersområdet, kan sannolikt innebära att Finansinspektionens regelverk blir mer överskådligt och därmed tydligare och enklare att följa för företagen.

Finansinspektionen väntar dock med en konsolidering till dess att det EU-rättsliga regelverket Solvens 2 genomförs i svensk lagstiftning. Det nya solvensregelverket beräknas komma att tillämpas från 2013. Det innebär att en stor del av Solvens 2 ska införas i Finansinspektionens föreskrifter, som i och med det kommer att behöva ses över i grunden. Därför är det för närvarande inte motiverat med ett omfattande konsolideringsarbete.

De ändringar som genomförs är i huvudsak sådana som är en direkt följd av NFRL. Det rör sig främst om hänvisningsändringar och språkliga justeringar och innebär relativt få ändringar i sak. En genomgående förändring är att reglerna i många fall även omfattar försäkringsföreningarna. Därför ändras termen ”försäkringsbolag” till ”försäkringsföretag”.

När det gäller några regler, såväl försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag, som redovisning och inrapportering, har ett allmänt översynsarbete pågått sedan en tid tillbaka. I dessa genomförs därför även ändringar i sak.

Vid översynen av föreskrifterna och de allmänna råden har Finansinspektionen också uppmärksammat ett antal regler som det inte längre finns ett behov av och som därför upphävs, se bilaga 1. I ett fall har Finansinspektionen funnit att det är lämpligt att föra över delar av de allmänna råden till andra föreskrifter (FFFS 1992:5).

När det gäller några allmänna råd som inte riktar sig enbart till försäkringsföretagen utan till de flesta av företagen under Finansinspektionens tillsyn, avstår Finansinspektionen från att göra ändringar, se bilaga 1. Dessa allmänna råd är på grund av det breda tillämpningsområdet och sin ålder i behov av en grundlig översyn, men det ryms inte inom ramen för detta projekt. Finansinspektionen bedömer att det är lämpligare att göra en sådan översyn i samband med införandet av Solvens 2.

2 Ändringar och upphävanden m.m.

Ändringarna omfattar huvuddelen av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd på försäkringsområdet. En sammanställning av de regler som behandlas i denna promemoria finns i bilaga 1.

Som tidigare omnämnts utgör ändringarna i huvudsak språkliga justeringar, förtydliganden och uppdateringar av hänvisningar till NFRL. Ändringarna motiveras av den nya försäkringsrörelselagstiftningen.

Genomgående görs konsekvensändringar med anledning av att samlingsbeteckningen ”försäkringsbolag” – genom NFRL – ändras till ”försäkringsföretag”. Begreppet ”koncession” ändras också genomgående till ”tillstånd”.

De flesta ändringarna genomförs genom att ersätta nu gällande föreskrifter och allmänna råd med nya. I några fall genomförs ändringarna genom ändringsföreskrifter och några regler upphävs helt. För understödsföreningar som med stöd av övergångsbestämmelserna i införandelagen får fortsätta att utöva sin verksamhet gäller de upphävda reglerna under en övergångsperiod.

Nedan kommenteras de ändringar som innebär en väsentlig förändring mot nuvarande regler. I övrigt hänvisas till bilagda föreskrifter och allmänna råd.

2.1 **Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:35) om information som gäller livförsäkring och tjänstepension** (ersätter FFFS 2003:7) **och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:36) om information som gäller skadeförsäkring** (ersätter 2007:9)

Informationsreglerna syftar till att stärka konsumentskyddet på marknaden. Försäkringsprodukter är ofta komplexa och konsumenten hamnar lätt i ett informationsunderläge i förhållande till försäkringsgivaren. Relevant och tillgänglig information är nödvändig för att konsumenterna ska kunna fatta välgrundade beslut, oavsett om det gäller en skadeförsäkring eller ett långsiktigt sparande i en livförsäkringsprodukt. Det finns därmed ett behov att ställa särskilda krav på försäkringsgivares information till konsumenterna.

Finansinspektionen har i början av detta regelprojekt föreslagit att de nuvarande informationsföreskrifterna FFFS 2003:7 och FFFS 2007:9 ersätts av en enda föreskrift. Dessutom föreslogs att nya allmänna råd om faktablad för sparprodukter inom livförsäkring införs i föreskrifterna.

Finansinspektionen har fått värdefulla synpunkter från remissinstanserna och dessa behöver ytterligare övervägas. Finansinspektionen avstår därför från att genomföra dessa förslag och gör istället endast nödvändiga uppdateringar i informationsföreskrifterna FFFS 2003:7 och FFFS 2007:9. Finansinspektionen avser att återkomma angående förslaget om en enda informationsföreskrift.

2.2 Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:12) om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag (ersätter FFFS 2003:8)

Omläggningen av (främst) livförsäkringsbolagens försäkringstekniska grunder till försäkringstekniska riktlinjer skedde vid årsskiftet 1999/2000. De allmänna råd som då utfärdades baserades till stor del på utformningen av FRL. Råden sågs sedan över 2003, men begränsades då till att reglerna för bolagens s.k. kollektiva konsolidering behövde förtydligas. Finansinspektionen har, vid genomgång av bolagens riktlinjer, noterat att det behövs kompletterande regler. Det rör rätt väsentliga punkter som bolagens styrelser bör fatta beslut om och som för närvarande saknas i de allmänna råden.

I NFRL anges vad som ska ingå i de försäkringstekniska riktlinjerna och i det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. Finansinspektionen saknar dock bemyndigande att lämna ytterligare föreskrifter om innehållet. Det innebär att de kompletterande reglerna om innehåll endast får ges som allmänna råd.

De nya allmänna råden syftar till att komplettera föreskrifterna om försäkringstekniska riktlinjer (FTR) och försäkringstekniskt beräkningsunderlag (FTB) i delar där Finansinspektionen tidigare upplevt att det har funnits brister. Som exempel kan nämnas att det nu finns tillagt att det av företagets FTR bör framgå vem i företaget som har ansvar för att FTB hålls aktuella och följs upp. Vidare har lagts till att FTR bör innehålla en kortare beskrivning av företagets verksamheter och produkter. Därutöver förtydligas i ett nytt stycke att en FTR bör innehålla dels datum för styrelsebeslut, dels uppgift om när riktlinjerna ska börja gälla.

Ett nytt allmänt råd införs som innebär att livförsäkringsföretagen bör ange principer för de antaganden som de väljer som underlag för att bestämma periodiska belopp inklusive tilläggsbelopp på grund av återbäring. Ett annat nytt allmänt råd riktat till sådana livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst, anger att dessa bör ange vilka principer som ska gälla i det fall en verksamhet har underskott som behöver täckas av överskott i annan verksamhet

Större delen av vägledningsdokumentet om hantering av regler för kollektiv konsolidering, daterat den 31 mars 2009, har arbetats in i de allmänna råden (vägledningsdokumentet finns på Finansinspektionens webbplats). Slutligen har det gjorts ett tillägg att de allmänna råden nu även berör verksamhet med villkorad återbäring som innehåller möjligheter till kollektiva överskottsmedel, dvs. sådan återbäring som ännu inte är individuellt fördelad.

2.3 Redovisnings- och rapporteringsföreskrifterna

Detaljerade kommentarer till föreskrifterna och de allmänna råden som behandlas i detta avsnitt finns tillgängliga i separata dokument på www.fi.se.

***Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:27) om för-
enkla årsredovisning i försäkringsföretag som har dispens (ersätter FFFS
2006:18)***

Uppställningsformen för balansräkningen i bilaga 1 till föreskriften är kompletterad med följande nya poster:

- Verksamhetskapital
- Förlagsinsatser
- Konsolideringsfond
- Reservfond

Ändringarna motiveras av att den nya associationsformen, försäkringsföreningar, kan driva både liv- och skadeförsäkringsverksamhet och att vissa bestämmelser om ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar har uttrangerats från försäkringsrörelselagstiftningen. Ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar ska i stället som huvudprincip följa reglerna i lagen om ekonomiska föreningar, om inte något annat anges i 12 eller 13 kap. NFRL. Enligt NFRL får inte försäkringsföreningar bildas utan verksamhetskapital. De ska inrätta en konsolideringsfond och göra avsättning till reservfond. Genom den nya lagen får de även möjlighet att emittera förlagsinsatser. Årsredovisningslagen innehåller krav på att redovisningen ska ge en rättvisande bild och att balansräkningens poster ska ges en beteckning som tydligt anger vad som ingår i posten.

Slutligen anpassas benämningarna av resultaträkningarna i bilaga 2 till reglerna i NFRL eftersom försäkringsföreningar får driva både skade- och livförsäkringsrörelse. Motsvarande ändringar avseende verksamhetskapital, förlagsinsatser, konsolideringsfond och reservfond görs i bilaga 3 om innehållet i balansräkningens poster.

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:28) om årsredovisning i försäkringsföretag (ändrar FFFS 2008:26)

Den nya försäkringsrörelseregleringen gör det nödvändigt att införa följande nya poster i balansräkningsschemat i bilaga 1 och bilaga 3:

- Verksamhetskapital
- Förlagsinsatser
- Kapitalandelslån och vinstandelslån

Nya allmänna råd har införts till 4 kap. 6 § sjunde stycket. De allmänna råden är hämtade från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1992:5) om skadeförsäkringsbolags redovisning av skador för lånegarantier inom kreditförsäkring i årsbokslut och årsredovisning. Den del av FFFS 1992:5 som behandlar beräkning av fastighetspanter förs också över till föreskriften. I samband med detta upphävs FFFS 1992:5.

I lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag har reglerna om garantikapital, verksamhetskapital och förlagsinsatser i annan valuta än redovisningsvalutan ändrats. Därför införs nya allmänna råd i 11 och 19 §§ i bilaga 4 om att valutakursvinster respektive valutakursförluster som uppkommer på grund av omräkning av garantikapital, verksamhetskapital och förlagsinsatser inte ska redovisas i resultaträkningen utan redovisas i eget kapital.

Rapporteringsföreskrifterna

Ändringar med anledning av nya poster i balansräkningen

För att uppnå en enhetlighet mellan redovisningsreglerna och rapporteringen till Finansinspektionen införs följande poster även i de tre föreskrifter som avser årsrapportering för försäkringsföretag²:

- Verksamhetskapital
- Förlagsinsatser
- Kapitalandelslån och vinstandelslån

Införandet av dessa poster är en direkt följd av NFRL och avser endast ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningarna, inte försäkringsaktiebolagen.

Anpassning till nya inflationsjusteringar

Bilagorna 1 och 2 i de tre föreskrifter som avser årsrapportering för försäkringsföretag anpassas till de nya inflationsjusteringar som trädde i kraft den 1 januari 2010 och som berör solvensberäkningar. Istället för hänvisningar till Finansinspektionens hemsida för uppgifter om aktuella, inflationsjusterade belopp införs särskilda begrepp i föreskrifterna, till exempel "EU-Tröskelvärde 1" "EU- Tröskelvärde 2" och "EU-Garantibelopp 1", som ska ligga till grund för varje inflationsjusteringsbelopp. Syftet med ändringen är att förenkla rutinerna både för försäkringsföretagen och Finansinspektionen genom att minska behovet av föreskriftsändringar i samband med ändringar av inflationsjusteringsbeloppen. I samband med ikraftträdandet kommer Finansinspektionen att tillhandahålla en promemoria med information om vad alla tröskelvärden motsvarar.

Ändringar med anledning av indelning i produkter och fördelning av premier m.m.

Med anledning av de ändringar som genomförs i årsredovisningsföreskrifterna genomförs också motsvarande ändringar i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:16) om svenska livförsäkringsföretags och tjänstepensionskassors skyldighet att rapportera kvartalsuppgifter och i motsvarande delar i årsrapportering för livförsäkringsbolag. Dessa ändringar syftar till att uppnå en enhetlig-

² Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:19) om mindre lokala svenska skadeförsäkringsföretags skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter,

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:21) om svenska skadeförsäkringsföretags skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter,

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:22) om svenska livförsäkringsföretags skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter.

het mellan redovisningsreglerna och rapporteringen till Finansinspektionen genom en enhetlig redovisning av intäkter från investeringsavtal.

Begreppet ”premieinkomst” byts ut mot ”inbetalda premier” och specifikationen av premier utökas med några poster i avsnitt E. Bakgrunden till denna ändring är att Finansinspektionen har identifierat ett behov av att få en samlad bild av samtliga premieinbetalningar som gjorts till företagen och att begreppet ”premieinkomst” kan vara missvisande då detta även inkluderar intäkter från investeringsavtal, dvs. intäkter som inte räknas som försäkringsavtal. Ändringen syftar till att uppnå en bättre genomlysning av de olika premierna än vad som finns idag. Försäkringsförbundet har i remissyttrandet invänt att ”inbetalda premier” var för otydligt. Därför väljer Finansinspektionen att använda begreppet ”summa premier för totala beståndet”.

Som utökad specifikation föreslås följande tillägg och ändringar i avsnitt E.

- Fribrevsuppräknig
- Inflyttat kapital
- Uppdelning på produkten depåförsäkring och privat/tjänstepension

Försäkringsförbundet har haft vissa synpunkter på uppställningen. Uppställningen har ändrats i enlighet med dessa synpunkter.

Det är viktigt att ha en rapporteringsstruktur som visar en korrekt bild eftersom de uppgifter som rapporteras in till Finansinspektionen läggs till grund för statistik och uppföljning. Ändringarna föreslås efter påpekanden från Statistiska centralbyrån och Försäkringsförbundet om att vissa uppgifter har varit missvisande.

2.4 Föreskrifter och allmänna råd som innehåller mindre ändringar i sak

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:4) om utländska försäkringsgivares skyldighet att lämna upplysning om solvens avseende verksamhet i Sverige (ersätter FFFS 1998:37)

I de tidigare föreskrifterna hänvisas till rapporteringsblanketter som inte fanns framtagna. Dessa rapporteringsblanketter finns nu som bilagor till föreskrifterna. Anvisningar till rapporteringsblanketterna finns också som bilaga 2 och bilaga 4.

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:11) om rapportering av väsentlig affärshändelse och avtal inom en försäkringsgrupp (ersätter FFFS 2002:10)

Rapportbilagan till föreskriften kompletteras med uppgifter om återförsäkrares andel i försäkringsteknisk avsättning (FTA) och övriga fordringar i avgiven återförsäkring. Under den senaste finanskrisen uppmärksammades att dessa uppgifter saknades i den nuvarande rapporten. Om ett företag som tillhandahåller återförsäkring är internt exponerad genom återförsäkring till ett annat kon-

cernföretag och koncernföretaget får finansiella problem, kan detta spridas till återförsäkringsföretaget, dvs. en fordran i FTA som det rapporterade företaget har på koncernbolaget kan vara riskfylld. Det är därför viktigt att Finansinspektionen får samtliga interna exponeringar i rapporteringen, vilket inkluderar fordringar i avgiven återförsäkring.

Försäkringsförbundet har i sitt remissyttrande anfört att ett utökat krav har införts i föreskriftens 3 §. Tidigare skulle affärshändelser och avtal som *får ingå* i kapitalbasen rapporteras. Nu ska poster som *påverkat* kapitalbasen ingå. Det är Försäkringsförbundets uppfattning att denna utökning är orimlig, då åtminstone alla tänkbara affärshändelser torde kunna påverka kapitalbasen. Försäkringsförbundet avstyrker därför förslagen i den delen.

Med den ändrade formuleringen avser Finansinspektionen ingen utvidgning utan endast ett förtydligande av vad som ska rapporteras. Avsikten både nu och tidigare är att både poster som ökat och minskat kapitalbasen ska rapporteras. Den tidigare formuleringen kunde missuppfattas som att bara tillförda poster till kapitalbasen skulle rapporteras.

För att underlätta för företagen har Finansinspektionen i anvisningarna till hur företagen ska fylla i rapporteringsblanketten gett exempel på vad som kan vara aktuellt att rapportera. Där anges exempelvis förlagslån och mottaget och lämnat koncernbidrag eller mottagen och lämnad utdelning. I anvisningen framgår att rapporteringen inte avser alla tänkbara affärshändelser som skulle kunna påverka kapitalbasen.

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:26) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat (ersätter FFFS 2006:6)

Blanketten för interna transaktioner var tidigare i stort sett identisk med motsvarande blankett för försäkringsgrupper³. Då det i blanketten för försäkringsgrupper genomförs ett antal förtydliganden görs motsvarande ändringar i blanketten för finansiella konglomerat.

2.5 Föreskrifter och allmänna råd som upphävs

Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1992:5) om skadeförsäkringsbolags redovisning av skador för lånegarantier inom kreditförsäkring i årsbokslut och årsredovisning

De allmänna råden hänvisar till upphävda lagar och bankföreskrifter. Råden upphävs därför. Det finns dock försäkringsföretag som har tillstånd att bedriva kreditförsäkring och för vilka de allmänna råden om beräkning av fastighetspanter kan vara relevanta. Relevanta delar av dessa allmänna råd förs därför över i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:28) om årsredovisning i försäkringsföretag (som ersätter FFFS 2008:26).

³ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om rapportering av väsentliga affärshändelser och avtal inom en försäkringsgrupp, FFFS

Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1994:29) om villkor för tillstånd att förstöra räkenskapsmaterial enligt 22 § tredje och fjärde styckena bokföringslagen (1976:125)

En stor del av de allmänna råden återger de regler om arkivering som finns i den numera upphävda bokföringslagen (1976:125). I nu gällande bokföringslag (1999:1078) finns motsvarande bestämmelser, som också har anpassats och utökats med regler om arkivering när olika datamedia används. För att undvika överlappningar upphävs dessa allmänna råd.

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 1995:35) om motortävlingsförsäkring

Den information som Finansinspektionen enligt lag ska lämna beträffande vad ett bevis om motortävlingsförsäkring ska innehålla finns på Finansinspektionens hemsida i form av ett formulär. Det informationskrav som lagstiftaren ställer på Finansinspektionen är därmed uppfyllt och det finns därför inte behov av att i föreskrifter reglera vilken information beviset ska innehålla. Mot denna bakgrund upphävs föreskrifterna.

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2000:14) om beräkningar av kostnader för utförd assistans

Reglerna om hanteringen av kostnader för utförd assistans vid beräkning av skadeindex gäller en mycket begränsad del av försäkringsbolagens verksamhet och de berör i dagsläget endast ett bolag. Att upphäva föreskrifterna innebär ingen ändring i sak, bolagen ska enligt 7 kap. 9 § NFRL även fortsättningsvis ta med kostnader för utförd assistans i sina skadeindex. Den praktiska nyttan av föreskrifterna är därför mycket liten och den upphävs.

Finansinspektionens föreskrifter (2007:8) om förlagslån i försäkringsbolags kapitalbas

Föreskrifterna om förlagslån i försäkringsbolags kapitalbas är utfärdade med stöd av 1 kap. 8 a § femte stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) och 49 § första stycket 14 försäkringsrörelseförordningen (1982:790).

I NFRL saknas dock ett motsvarande bemyndigande att meddela föreskrifter om förlagslån, även om det inte förefaller ha varit en avsikt med detta. Den nuvarande föreskriften FFFS 2007:8 behöver därför upphävas.

Det finns fem försäkringsbolag som sedan tidigare har fått medgivande att räkna in förlagslån i sin kapitalbas. Dessa förlagslåns storlek begränsas genom regler i föreskrifterna. Utan dessa begränsningar skulle bolagen kunna öka andelen av samma förlagslån i kapitalbasen utan nytt medgivande, vilket kan innebära ytterligare risker. Varje medgivande är därför beroende av begränsningsreglerna i föreskrifterna.

Det finns ett behov av att den nämnda begränsningsregel är formulerad som en tvingande ”ska”-regel. Därför är det inte lämpligt att omforma FFFS 2007:8 till allmänna råd.

Beslutet om upphävning av FFFS 2007:8 förenas med en övergångsbestämelse som innebär att föreskrifterna ska tillämpas på förlagslån som har beviljats innan upphävandet.

Som en övergångslösning för nya ärenden avseende medgivande att räkna med förlagslån i kapitalbasen kan de väsentliga villkoren för varje aktuellt lån istället föras in i de enskilda dispensbesluten. Dessa åtgärder avses inte innebära någon skillnad i hur Finansinspektionen kommer att hantera förlagslån i försäkringsföretags kapitalbas.

2.6 Föreskrifter och allmänna råd som bör omarbetas eller upphävas men där Finansinspektionen för närvarande inte genomför ändringar

Vid översynen av reglerna har Finansinspektionen identifierat följande författningar där ändringsbehov föreligger men där ändringar inte görs nu:

- Allmänna råd (FFFS 1998:22) om riktlinjer för hantering av etiska frågor hos institut som står under inspektionens tillsyn
- Allmänna råd (FFFS 2005:1) om intern styrning och kontroll av finansiella företag
- Föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:11) om försäkringsförmedling

I samtliga fall har Finansinspektionen bedömt att det rör sig om behov av enstaka hänvisningsändringar föranledda av NFRL, men att det inte föreligger någon risk för att försäkringsföretagen gör misstolkningar. Författningarna är dessutom i behov av en grundlig översyn och kommer att behöva omprövas och omarbetas i samband med införandet av Solvens 2.

Till denna kategori hör även FI:s allmänna råd (FFFS 1993:6) om avgränsning av understödsförenings verksamhet gentemot affärsmässigt driven försäkringsrörelse. Dessa råd kommer att behöva upphävas då dispensreglerna för understödsföreningar upphör att gälla vid utgången av 2014.

2.7 Övriga remissynpunkter

Revisorsnämnden har påpekat att det utlåtande som revisorn ska lämna enligt förslaget till föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:13) om finansiell saneringsplan på grund av det allmänna rådets nuvarande utformning kan vara av begränsat värde. Terminologin avviker från författningstext som normalt används i författningar som rör revisorer och det kan leda till oklarheter. Revisorsnämnden föreslår att det förs in en bestämmelse riktad till företaget istället för som idag till revisorn, som klargör att det är företagets ansvar att ge in en saneringsplan och en rapport från företagets revisor. Finansinspektionen håller

med om Revisorsnämndens synpunkter och har ändrat det allmänna rådet till att rikta sig till försäkringsföretaget istället för till revisorerna. Företaget rekommenderas att låta den finansiella saneringsplanen granskas av företagets revisorer och att när företaget ger in planen till Finansinspektionen bifoga ett yttrande från revisorerna avseende om huruvida uppgifterna i planen ger en rättvisande bild.

Försäkringsförbundet har i sitt remissyttrande avseende förslaget till föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:10) om gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag som ingår i en grupp haft synpunkter på bland annat ikraftträdandet. Som förslaget var formulerat skulle rapporteringen för 2010 falla bort och första rapporteringen skulle avse 2011. Finansinspektionen instämmer med Försäkringsförbundet om att avsikten inte varit att rapporteringen för 2010 ska falla bort. Datum för ikraftträdande har flyttats till den 1 juni 2011. Det innebär att samtliga företag ska rapportera enligt den gamla bestämmelsen för 2010 senast den 15 maj 2011. Rapportering för 2011 ska ske enligt de nya reglerna senast den 15 maj 2012.

Försäkringsförbundet har framfört synpunkter om att föreskrifterna (FFFS 2011:15) om verksamhetsplan vid etablering av filial eller agentur i ett annat EES-land har fått en oklar utformning. Enligt 1 § ska föreskrifterna tillämpas av svenska försäkringsföretag och sådana svenska försäkringsföreningar som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring (tjänstepensionskassor). I 3 § lämnas särskilda regler för försäkringsföretag och i 4 § för tjänstepensionskassor. Enligt NFRL omfattas alla försäkringsföreningar av definitionen av försäkringsföretag vilket innebär att tjänstepensionskassorna ska tillämpa både 3 och 4 §§. Finansinspektionen håller med om synpunkten och har omarbetat föreskriften så att den numera endast innehåller en gemensam bestämmelse för samtliga försäkringsföretag.

Försäkringsförbundet har också framfört synpunkter att 8 kap. 16 § i förslaget till föreskrifter och allmänna råd (2011:20) om skuldtäckning i svenska försäkringsföretag delvis är svår att tillämpa. Paragrafen anger att livförsäkringsföretag ska fördela uppgifterna om försäkringstekniska avsättningar enligt 6 kap. 3 § försäkringsrörelselagen. Denna paragraf i försäkringsrörelselagen omfattar de tillgångsslag som är tillåtna placeringar för skuldtäckning. Ett försäkringsföretags försäkringstekniska avsättningar motsvarar i vida termer företagets åtaganden. Företaget ska ha tillgångar som svarar mot bl.a. försäkringstekniska avsättningar. Dessa tillgångar ska placeras i vissa tillgångsslag. Att fördela försäkringstekniska avsättningar på olika tillgångsslag kan knappast göras men däremot på olika verksamhetsformer. Finansinspektionen instämmer med denna synpunkt. Uppdelningen av försäkringstekniska avsättningar på tjänstepension och övrig verksamhet framgår av andra skrivningar i föreskriften. Hänvisningen till 6 kap. 3 § är därför borttagen.

3 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Med undantag för en författning ska ändringarna i föreskrifterna och allmänna råden träda i kraft den 1 maj 2011. Det är en månad efter det att NFRL har börjat gälla. Under april 2011 kommer därför hänvisningar i Finansinspektionens då gällande regler inte stämma överrens med gällande lag. I väsentliga delar kommer det under denna månad också saknas regler och rekommendationer som tar sikte på försäkringsföreningarna.

Orsaken till det senare ikraftträdandet är att Finansinspektionen dels inte har möjlighet att fatta beslut tidigare dels att ett tidigare ikraftträdande, endast två veckor efter beslut, vore olämpligt. Formellt har Finansinspektionen fått bemyndigandena att utfärda föreskrifterna först den 10 mars 2011 då regeringen beslutade om Försäkringsrörelseförordningen (2011:257). Dessutom innebär det stora antalet författningar och allmänna råd en viss tidsförlust innan de kan ges ut i tryckt form.

Finansinspektionen bedömer att konsekvenserna av denna försening är försumbar. Bolagen kommer inte att vara oreglerade under denna period. En särskild fråga är regleringen av försäkringsföreningarna. Detta borde inte heller vara något problem eftersom det är mindre sannolikt att någon förening hinner få tillstånd och börja driva försäkringsrörelse under april 2011.

Föreskriften (2011:10) om Gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag som ingår i en grupp träder i kraft den 1 juni 2011. Detta beror på att den inrapportering som görs enligt den nuvarande föreskriften och som ska vara genomförd senast den 15 maj 2011 avser redovisningsår 2010. De uppgifter som ska rapporteras baseras på de redovisningsregler som gällde för det redovisningsåret. Därför är det lämpligt att övergången till den nya föreskriften sker efter sista rapporteringsdagen.

Understödsföreningar som får fortsätta att driva verksamhet med stöd av 7 § införelagelagen ska fortsätta att tillämpa de upphävda föreskrifterna och allmänna råden under en övergångsperiod. Senast vid utgången av 2014 måste de dock ha ansökt om tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt NFRL. Om de gör det får verksamheten drivas enligt lagen om understödsföreningar fram till dess att beslutet med anledning av denna ansökan har börjat gälla. Avsikten är att övergångsbestämmelserna ska gälla fram till dess att samtliga understödsföreningars verksamheter är avvecklade, alternativt till dess att de fått tillstånd att driva försäkringsrörelse. Eftersom det inte är möjligt att säga när denna tidpunkt inträffar är övergångsbestämmelserna utformade utan angivande av ett fast upphörandedatum.

4 Konsekvenser av föreskrifterna

Berörda företag

Ändringarna berör över 350 försäkringsbolag, 80 understödsföreningar, ett mindre antal utländska försäkringsföretag och ca 100 pensionsstiftelser.

4.1 Konsekvenser för försäkringsmarknaden

Översynen av de associationsrättsliga bestämmelserna innebär en modernisering av reglerna för försäkringsbolagen och understödsföreningarna. De nya reglerna bidrar till att de olika företagsformernas förutsättningar för att driva försäkringsverksamhet harmoniseras, och försäkringsföretagen kommer att kunna konkurrera på likartade villkor. Detta gäller inte minst för nuvarande understödsföreningar som i och med reformen kommer att kunna driva affärs- mässig försäkringsverksamhet och driva all form av skade- och livförsäkrings- rörelse. De utökade kraven för försäkringsföreningarna, och de kostnader som dessa innebär, ska således ses i ljuset av de ökade möjligheter som försäkrings- föreningarna får och behovet av att säkerställa ett gott skydd för försäkringsta- garna.

De nya och harmoniserade rörelsereglerna för försäkringsföretagen innebär att konkurrensmöjligheterna på försäkringsmarknaden ökar. Detta är framförallt en effekt av försäkringsföreningarnas ökade möjligheter att bedriva olika for- mer av försäkringsverksamhet och befintliga aktiebolags möjligheter att ansöka om att driva försäkringsverksamhet, vilket inte tidigare varit möjligt. Det fak- tum att ömsesidiga försäkringsbolag ges ökade möjligheter till extern kapital- anskaffning innebär en ökad flexibilitet och större möjligheter att utveckla af- färsverksamheten. Dessutom ökar möjligheterna att bättre kunna hantera krissi- tuationer, vilket är positivt för det enskilda försäkringsföretaget, för försäk- ringstagarna och även för förtroendet för försäkringsmarknaden i stort.

Det är svårt att närmare bedöma effekterna på försäkringsmarknaden och kon- kurrensen mellan företagen. Till stora delar beror effekterna på i vilken grad företagen väljer att utnyttja de ökade möjligheterna som den nya försäkringsrö- relselagstiftningen medger, något som i dagsläget inte är känt. Konsekvenserna på försäkringsmarknaden är en effekt av ändringarna i lagstiftningen och inte av Finansinspektionens författningar.

4.2 Konsekvenser för försäkringsföretagen

Resultatet av Finansinspektionens översyn av reglerna är bland annat att ett antal äldre föreskrifter och allmänna råd upphävs, vilket innebär att företagens kostna- der med anledning av dessa regler minskar. De regeländringar som direkt förän- leds av den nya försäkringsrörelselagstiftningen bedöms inte förändra försäk- ringsbolagens administrativa börda, då förändringarna inte påverkar försäkrings- bolagens administration. Eftersom förändringarna i huvudsak är språkliga juster-ingar, förtydliganden och uppdateringar av laghänvisningar innebär de inte heller några materiella och finansiella kostnader för försäkringsbolagen.

För nuvarande understödsföreningar däremot innebär översynen stora förändringar, såväl i samband med införandet av reglerna, som i den löpande verksamheten. Detta beskrivs närmare i 4.2.1 nedan. Det går inte heller att bortse från att de ändrade reglerna innebär att alla försäkringsföretag kommer att behöva sätta sig in i och analysera förändringarna, vilket kan komma att innebära kostnader under en övergångsperiod.

Ändringar som inte är en konsekvens av den nya försäkringsrörelselagstiftningen innebär i många delar förtydliganden och anpassningar till andra regler på området. Det gäller t.ex. ändringarna i rapporteringsföreskrifterna, där anpassningen till företagens externa redovisning innebär att det blir enklare för företagen att ta fram och rapportera uppgifter till Finansinspektionen. Inte heller dessa förslag bör därmed innebära en ökad administrativ börda för företagen. Finansinspektionen bedömer inte heller att företagens finansiella kostnader påverkas. Som anges ovan innebär dock ändringarna vissa merkostnader i en övergångsfas, bl.a. med anledning av att interna rutiner behöver ses över och datorsystem eventuellt behöver anpassas.

Ändringarna i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringstekniska riktlinjer (FTR) och försäkringstekniskt beräkningsunderlag (FTB) berör främst livförsäkringsbolagen och försäkringsföreningarna. För försäkringsföreningarna, särskilt tjänstepensionskassorna, är detta ett helt nytt arbetsområde. Detta innebär att försäkringstekniska grunder och andra delar i föreningens stadgar behöver omvandlas till försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag. Skadeförsäkringsföretagen kommer främst beröras av reglerna om utformning av principer för förräntning av förfallna försäkringsbelopp. De utökade krav som Finansinspektionen nu ställer på innehållet i riktlinjerna bedöms inte innebära några större konsekvenser för de berörda livförsäkringsbolagen. I viss utsträckning har företagen redan idag utformat interna regler i enlighet med dessa krav. För flertalet företag krävs dock att företagets styrelser beslutar om uppdaterade riktlinjer.

Finansinspektionens föreskrifter om svenska livförsäkringsföretags skyldighet att rapportera kvartalsuppgifter berör idag ca 55–60 livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor. Det finns dock möjlighet att få dispens från rapporteringskravet. För närvarande har 13 tjänstepensionskassor och lika många livförsäkringsbolag dispens från att rapportera vissa delar. Ändringarna som nu genomförs i rapporteringsblanketten medför att företagen behöver göra ändringar i systemen för de elektroniska rapporterna. De nya uppgifter som begärs in ska dock redan finnas att tillgå i företagens interna redovisning vilket inte föranleder nya kostnader.

De ändringar som införs i Finansinspektionens redovisningsregler bör underlätta tillämpningen av ÅRFL och NFRL. De flesta ändringar är föranledda av ändrad lagstiftning och innebär inte några merkostnader för försäkringsföretagen. Förutom de delar som rör redovisning av de nya posterna i eget kapital, som tillkommit i NFRL och ÅRFL, som kan komma att innebära vissa omställningskostnader för de ömsesidiga försäkringsbolagen. De löpande kostna-

derna efter omställningen bedöms däremot vara små eller obefintliga jämfört med företagens nuvarande administrativa börda med anledning av redovisningsreglerna.

Många av ändringarna medför kostnader som är av engångskaraktär och förknippade med omställningar och anpassningar till de nya reglerna. Finansinspektionen saknar i dagsläget uppgifter om vad företagens omställningskostnader uppgår till. I samband med remissen av förslaget begärde Finansinspektionen att få kostnadsuppskattningar från företag och branschföreningar. Några sådana uppskattningar har dock inte kommit in.

4.2.1 Särskilt om konsekvenser för understödsföreningarna och de nyinrättade försäkringsföreningarna

I införandelagen finns övergångsbestämmelser som innebär att understödsföreningar kan få fortsätta att driva verksamhet enligt UFL under vissa förutsättningar. Enligt övergångsbestämmelserna till Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd ska sådana understödsföreningarna tillämpa de upphävda reglerna tills dess att de fått tillstånd som försäkringsförening eller trätt i likvidation. För dessa föreningar innebär därmed inte förändringarna i Finansinspektionens regler någon reell skillnad. Däremot måste understödsföreningarna ta ställning till om de ska söka tillstånd som försäkringsförening alternativt söka dispens från reglerna. En understödsförening som avstår från dessa alternativa senast vid utgången av 2014 ha avvecklat verksamheten, i annat fall försätts den i likvidation. Dessa konsekvenser är en direkt följd av de nya lagreglerna.

I en övergångsfas kan förändringarna innebära stora kostnader för nuvarande understödsföreningar som behöver ta ställning till hur den fortsatta verksamheten ska bedrivas. Understödsföreningar som väljer att fortsätta driva verksamhet som försäkringsförening kommer att behöva ansöka om verksamhetstillstånd. Bedömningen av en sådan tillståndsansökan liknar den prövning som görs vid ansökan om tillstånd att bedriva försäkringsrörelse. Skillnaden är att en förenklad prövning kan göras. I dagsläget är avgiftsnivån inte fastställd men som en utgångspunkt kan nämnas att avgiften för en koncessionsansökan för närvarande uppgår till 140 000 kr.

En understödsförening som väljer att ansöka om tillstånd som försäkringsförening behöver se över hela sin verksamhet och ta fram nya riktlinjer, rutiner och processer utifrån nya regler och krav. De finansiella som administrativa kostnaderna förknippade med övergången till ny associationsform är därmed betydande. Finansinspektionen har använt sig av Tillväxtverkets databas för administrativa kostnader för att göra en uppskattning av de ökade administrativa kostnader som försäkringsföreningarna får. De uppskattas till ca 200 000 kr per företag. Denna uppskattning är förknippad med stor osäkerhet eftersom uppgifterna i databasen i vissa fall inte är fullständiga. Finansinspektionen har dock inte haft möjlighet att på annat sätt göra en kvantitativ uppskattning av kostnaderna. Det är också viktigt att betona att stora skillnader i kostnaderna kan förekomma beroende på den enskilda understödsföreningens förutsättningar, befintliga processer, rutiner och tekniskt stöd samt behovet av förändringar av

dessas. Exempelvis bör många av de större understödsföreningarna redan idag ha vissa rutiner och processer på plats, och deras tillgång till tekniskt stöd som underlättar exempelvis rapportering bör också vara bättre än för vissa mindre understödsföreningar. Finansiella kostnader och sådana omställningskostnader som är av engångskaraktär inkluderas inte i Tillväxtverkets mätningar av företagens administrativa börda med anledning av de nya reglerna. Några sådana kostnadsuppskattningar finns inte att tillgå i Tillväxtverkets databas. Finansinspektionen har inte heller fått några uppskattningar från remissinstanserna.

Föreningarna får helt nya legala förutsättningar att konkurrera på samma villkor som försäkringsbolagen. De ökade kraven och kostnaderna måste främst ses som en effekt av dessa ökade möjligheter. Försäkringsföreningarna tillåts att mer aktivt skaffa nya försäkringstagare och utveckla sina affärer. Sådana möjligheter innebär samtidigt att nya risker och intressekonflikter uppkommer i verksamheten. Att försäkringsföreningarna underkastas fler regler är därmed en naturlig följd av de ökade möjligheter som de nya reglerna innebär.

4.2.2 Särskilt om konsekvenser för små företag

I den nya försäkringsrörelselagen ges försäkringsföreningarna möjlighet att begära dispens från hela NFRL alternativt delar av regelverket. I lagen finns möjlighet till undantag för direkt livförsäkringsrörelse av mindre omfattning. Regelverket tar alltså hänsyn till behovet av att anpassa kraven, och därmed kostnaderna, till verksamhetens storlek.

Försäkringsföreningar som uppfyller kriterierna för att beviljas hel dispens från NFRL, och därmed även Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, kommer att behöva betala en avgift, som för år 2011 uppgår till 11 500 kronor för dispensansökan. Dessa föreningar kommer att undantas från Finansinspektionens tillsyn och slipper då den årliga tillsynsavgiften. Försäkringsföreningar som endast beviljas delvis dispens kommer att, förutom ansökningsavgiften för dispens, att behöva betala en årlig tillsynsavgift. Tillsynsavgiften beräknas enligt en modell som beskrivs i 5 § förordning (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Den lägsta avgiften för försäkringsföreningar som inte är tjänstepensionsinstitut uppgår till 5 000 kronor och lägst 20 000 kronor om föreningen är ett tjänstepensionsinstitut.

Trots möjligheten till dispens går det inte att bortse från att de utökade kraven och kostnaderna förknippade med övergången från understödsförening till försäkringsförening kan bli alltför omfattande för understödsföreningar med begränsad verksamhet och omsättning. Risken finns att mindre föreningar tvingas att upphöra med verksamheten. Det är svårt att göra en uppskattning av antalet föreningar som kan tänkas avveckla sin verksamhet, men redan idag ser Finansinspektionen tendenser till att understödsföreningarna överväger att avveckla snarare än att söka verksamhetstillstånd. Dessa konsekvenser är en direkt effekt av införandet av de nya lagreglerna för försäkringsföreningarna och inte av Finansinspektionens regler. För en närmare redogörelse av effekterna för små företag hänvisas till prop. 2009/10:246, s. 424.

4.3 Konsekvenser för försäkringstagare

De regeländringar som berör försäkringsaktiebolagen och de ömsesidiga försäkringsbolagen bör inte leda till några negativa konsekvenser för försäkringstagarna och andra förmånsberättigade. Trots detta går det inte att bortse från att förändringar i lagstiftningen innebär kostnader för företagen då de ska införa de nya reglerna och analysera om det finns ett behov av att se över verksamheten med anledning av dessa. Sådana kostnader kan komma att överföras till försäkringstagarna genom högre premier eller lägre nettoavkastning på inbetalda premier. Finansinspektionen bedömer dock att kostnaderna är försumbara.

Det är främst försäkringstagare och andra förmånsberättigade i nuvarande understödsföreningar som kan komma att drabbas av de ökade kostnaderna då de ändrade reglerna främst drabbar denna associationsform. Det kan vidare drabba försäkringstagare och andra förmånsberättigade negativt om mindre understödsföreningar istället för att ansöka om verksamhetstillstånd upphör med verksamheten. En understödsförening kan exempelvis välja att överlåta sitt bestånd till ett annat försäkringsföretag. Även om en beståndsöverlåtelse inte påverkar utformningen av befintliga avtal kan ett sådant förfarande ändå innebära förändringar som försäkringstagarna inte önskar men som de ändå tvingas acceptera. Det företag som tar över beståndet kan ha en annan inriktning och risknivå i sina placeringar än den överlåtande föreningen.

4.4 Konsekvenser för Finansinspektionen

Införandet av NFRL kommer under övergångsperioden fram till utgången av 2014 innebära ett omfattande merarbete för Finansinspektionen. Till exempel kommer understödsföreningarna att behöva söka tillstånd som försäkringsföreningar om de vill fortsätta verksamheten. Finansinspektionen uppskattar detta merarbete till motsvarande en årsanställd. Vidare kommer Finansinspektionen att behöva lägga ner betydande arbete för att hantera de eventuella dispens- och likvidationsansökningar som förväntas komma med anledning av lagändringen. Som nämnts ovan, kan Finansinspektionen redan idag se ett ökat antal ansökningar om beståndsöverlåtelser.

Bilaga 1

Föreskrifter och allmänna råd som ska ersättas eller ändras		
FFFS 2011:4 Föreskrifter om utländska försäkringsföretags skyldighet att lämna upplysning om solvens avseende verksamhet i Sverige	Ersätter	FFFS 1998:37
FFFS 2011:5 Föreskrifter om redogörelse för konsekvenserna av försäkringstekniska riktlinjer	Ersätter	FFFS 1999:21
FFFS 2011:6 Allmänna råd om reservsättningsrisker i försäkringsföretag	Ersätter	FFFS 2000:4
FFFS 2011:7 Allmänna råd om teckningsrisker och återförsäkringsrisker i försäkringsföretag	Ersätter	FFFS 2000:5
FFFS 2011:8 Föreskrifter om försäkringsklasser	Ersätter	FFFS 2000:13
FFFS 2011:9 Föreskrifter och allmänna råd om normalplan för skadeförsäkringsföretags beräkning av säkerhetsreserv	Ersätter	FFFS 2002:2
FFFS 2011:10 Föreskrifter och allmänna råd om gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag som ingår i en grupp	Ersätter	FFFS 2002:4
FFFS 2011:11 Föreskrifter om rapportering av väsentlig affärshändelse och avtal inom en försäkringsgrupp	Ersätter	FFFS 2002:10
FFFS 2011:12 Allmänna råd om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag	Ersätter	FFFS 2003:8
FFFS 2011:13 Föreskrifter och allmänna råd om finansiell saneringsplan	Ersätter	FFFS 2004:1
FFFS 2011:14 Föreskrifter och allmänna råd om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen	Ersätter	FFFS 2004:17
FFFS 2011:15 Föreskrifter om verksamhetsplan vid etablering av filial eller agentur i ett annat EES-land	Ersätter	FFFS 2005:27
FFFS 2011:16 Föreskrifter och allmänna råd om placeringsriktlinjer och konsekvensanalys för institut som driver verksamhet avseende tjänstepension	Ersätter	FFFS 2005:32
FFFS 2011:17 Föreskrifter om eurokurs på försäkringsområdet	Ersätter	FFFS 2006:14
FFFS 2011:19 Föreskrifter om villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag	Ersätter	FFFS 2007:21
FFFS 2011:20 Föreskrifter och allmänna råd om skuldtäckning i svenska försäkringsföretag	Ersätter	FFFS 2008:7
FFFS 2011:21 Föreskrifter om verksamhetsplan i svenska försäkringsföretag	Ersätter	FFFS 2008:8
FFFS 2011:22 Föreskrifter om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar	Ersätter	FFFS 2008:23

FFFS 2011:23 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (2009:3) om ägar- och ledningsprövning	Ändrar	FFFS 2009:3
FFFS 2011:26 Föreskrifter och allmänna råd om särskild tillsyn över finansiella konglomerat	Ersätter	FFFS 2006:6
FFFS 2011:27 Föreskrifter och allmänna råd om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har dispens	Ersätter	FFFS 2006:18
FFFS 2011:28 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag	Ändrar	FFFS 2008:26
FFFS 2011:29 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:15) om svenska skadeförsäkringsbolags skyldighet att rapportera kvartalsuppgifter	Ändrar	FFFS 2008:15
FFFS 2011:30 Föreskrifter om svenska livförsäkringsföretags skyldighet att rapportera kvartalsuppgifter	Ersätter	FFFS 2008:16
FFFS 2011:31 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:17) om svenska försäkringsbolags skyldighet att rapportera kapitalplaceringar, skulder och kapitalavkastning	Ändrar	FFFS 2008:17
FFFS 2011:32 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:19) om mindre lokala svenska skadeförsäkringsbolags skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter	Ändrar	FFFS 2008:19
FFFS 2011:33 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:21) om svenska skadeförsäkringsbolags skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter	Ändrar	FFFS 2008:21
FFFS 2011:34 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:22) om svenska livförsäkringsbolags skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter	Ändrar	FFFS 2008:22
FFFS 2011:35 Föreskrifter om information som gäller livförsäkring och tjänstepension	Ersätter	FFFS 2003:7
FFFS 2011:36 Föreskrifter om information som gäller skadeförsäkring	Ersätter	FFFS 2007:9

Föreskrifter och allmänna råd som upphävs

FFFS 1992:5 Allmänna råd om skadeförsäkringsbolags redovisning av skador för lånegarantier inom kreditförsäkring i årsbokslut och årsredovisning	Upphävs av	FFFS 2011:24
FFFS 1994:29 Allmänna råd om villkor för tillstånd att förstöra räkenskapsmaterial enligt 22 § tredje och fjärde styckena bokföringslagen (1976:125)	Upphävs av	FFFS 2011:24
FFFS 1995:35 Föreskrifter om motortävlingsförsäkring	Upphävs av	FFFS 2011:24
FFFS 2000:14 Föreskrifter om beräkningar av kostnader för utförd assistans	Upphävs av	FFFS 2011:24
FFFS 2007:8 Föreskrifter om förlagslån i försäkringsföretags kapitalbas	Upphävs av	FFFS 2011:18
FFFS 2008:20 Föreskrifter om svenska tjänstepensionskassors skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter	Upphävs av	FFFS 2011:25

Föreskrifter och allmänna råd i behov av ändring, men där ändringar inte genomförs nu

FFFS 1993:6

Allmänna råd om avgränsning av understödsförenings verksamhet gentemot affärsmässigt driven försäkringsrelse

FFFS 1998:22

Allmänna råd om hantering av etiska frågor hos institut som står under inspektionens tillsyn

FFFS 2005:1

Allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag

FFFS 2005:11

Föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling

Bilaga 2

Föreskrifter och allmänna råd som understödsföreningar ska fortsätta att tillämpa

FFFS 2002:10

Föreskrifter och allmänna råd om rapportering av väsentlig affärshändelse och avtal inom en försäkringsgrupp

FFFS 2002:4

Föreskrifter och allmänna råd om gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsbolag och understödsföreningar som ingår i en grupp

FFFS 2003:7

Föreskrifter om information som gäller i livförsäkring och tjänstepension

FFFS 2004:1

Föreskrifter och allmänna råd om finansiell saneringsplan

FFFS 2004:17

Föreskrifter och allmänna råd om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen

FFFS 2005:27

Föreskrifter om verksamhetsplan vid etablering av filial eller agentur i ett annat EES-land

FFFS 2005:32

Föreskrifter och allmänna råd om placeringsriktlinjer och konsekvensanalys för institut som driver verksamhet avseende tjänstepension

FFFS 2006:18

Föreskrifter och allmänna råd om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har dispens

FFFS 2007:9

Föreskrifter om information som gäller i skadeförsäkring

FFFS 2008:7

Föreskrifter och allmänna råd om skuldtäckning i svenska försäkringsbolag och tjänstepensionskassor

FFFS 2008:16

Föreskrifter om svenska livförsäkringsbolags och tjänstepensionskassors skyldighet att rapportera kvartalsuppgifter

FFFS 2008:20

FI:s föreskrifter om svenska tjänstepensionskassors skyldighet att rapportera årsbokslutsuppgifter

FFFS 2008:23

Föreskrifter om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar

FFFS 2008:26

Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag

FFFS 2009:3

Föreskrifter om ägar- och ledningsprövning